

Socialtjänst

Sammanfattning

I betänkandet behandlas sammanlagt 96 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2009. Ett antal motionsyrkanden som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden behandlas förenklat.

Utskottet avstryker samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete på olika områden.

I betänkandet finns 10 reservationer och 4 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
Vistelsebegreppet	9
Motioner	9
Gällande rätt	9
Tidigare behandling och pågående arbete	9
Utskottets ställningstagande	10
Hemlöshet	10
Motion	10
Gällande rätt	10
Bakgrund, tidigare behandling och pågående arbete	10
Utskottets ställningstagande	12
Barn och unga	13
Motioner	13
Gällande rätt	15
Bakgrund och tidigare behandling samt pågående arbete	16
Utskottets ställningstagande	23
Familjerådgivning m.m.	25
Motioner	25
Bakgrund	25
Utskottets ställningstagande	26
Anhörigstöd	26
Motion	26
Bakgrund	26
Utskottets ställningstagande	27
Våld i nära relationer	27
Motioner	27
Bakgrund och pågående arbete	28
Utskottets ställningstagande	30
Missbruk	31
Motioner	31
Bakgrund och tidigare behandling samt pågående arbete	33
Utskottets ställningstagande	34
Socialtjänst – förenklad behandling	35
Reservationer	36
1. Vistelsebegreppet, punkt 1 (s, v, mp)	36
2. Hemlöshet, punkt 2 (s, v, mp)	37
3. Den sociala barn- och ungdomsvården, punkt 3 (s, v, mp)	37
4. Privata HVB-hem, punkt 5 (v)	38
5. Tvångsvård – avskiljning, punkt 7 (v)	39
6. Bortförda barn, punkt 11 (v)	39
7. Förhindra sexualbrott mot barn, punkt 12 (v, mp)	40
8. Våld i nära relationer, punkt 15 (v)	40
9. Våld i nära relationer, punkt 15 (mp)	41

10. Antidrogarbete, punkt 16 (s)	42
Särskilda yttranden	43
1. Vanvård i den sociala barnvården, punkt 9 (v)	43
2. Socialtjänst – förenklad behandling, punkt 20 (s)	43
3. Socialtjänst – förenklad behandling, punkt 20 (v)	43
4. Socialtjänst – förenklad behandling, punkt 20 (mp)	44
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	45
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	45
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 20	56

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Vistelsebegreppet

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sk400 av Anders Åkesson (c) yrkande 2,

2009/10:So205 av Jan Ertsborn (fp),

2009/10:So244 av Rosita Runegrund (kd),

2009/10:So280 av Jan-Olof Larsson och Hans Hoff (båda s) och

2009/10:So420 av Eva Bengtson Skogsberg (m).

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Hemlöshet

Riksdagen avslår motion

2009/10:C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 6.

Reservation 2 (s, v, mp)

3. Den sociala barn- och ungdomsvården

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:So211 av Helena Bouveng (m),

2009/10:So522 av Agneta Berliner och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp) yrkandena 1–4, 6, 8 och 9 samt

2009/10:So619 av Ylva Johansson m.fl. (s) yrkande 22.

Reservation 3 (s, v, mp)

4. Utsatta ungdomar

Riksdagen avslår motion

2009/10:So618 av Carina Ohlsson m.fl. (s).

5. Privata HVB-hem

Riksdagen avslår motion

2009/10:So512 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 9.

Reservation 4 (v)

6. Familjehemsföräldrars ekonomiska villkor

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:So231 av Magdalena Andersson (m) och

2009/10:So522 av Agneta Berliner och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp) yrkande 7.

7. Tvångsvård – avskiljning

Riksdagen avslår motion

2009/10:So512 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 11.

Reservation 5 (v)

8. Statens institutionsvård

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:So407 av Margareta Pålsson (m) och

2009/10:So522 av Agneta Berliner och Maria Lundqvist-Brömster
(båda fp) yrkande 5.

9. Vanvård i den sociala barnvården

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:So496 av Irene Oskarsson (kd),

2009/10:So512 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 12 och

2009/10:So524 av Agneta Berliner m.fl. (fp) yrkandena 1–3.

10. Stöd i barnnäktenskap

Riksdagen avslår motion

2009/10:Ju211 av Mikael Cederbratt och Maria Plass (båda m)
yrkande 2.

11. Bortförda barn

Riksdagen avslår motion

2009/10:So512 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 17.

Reservation 6 (v)

12. Förhindra sexualbrott mot barn

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Ju424 av Jan Lindholm m.fl. (mp, c, fp, kd, v, m) yrkande
1 och

2009/10:So361 av Billy Gustafsson (s).

Reservation 7 (v, mp)

13. Familjerådgivning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:So319 av Rosita Runegrund och Eva Johnsson (båda kd) och

2009/10:So363 av Kjell Eldensjö (kd).

14. Anhörigstöd

Riksdagen avslår motion

2009/10:So215 av Rosita Runegrund (kd).

15. Våld i nära relationer

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Ju265 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkandena 16 och 22,

2009/10:Ju381 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) yrkande 11,

2009/10:Ju391 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkande 3,

2009/10:So282 av Staffan Danielsson och Annika Qarlsson (båda c)
och

2009/10:So285 av Renée Jeryd och Christina Oskarsson (båda s).

Reservation 8 (v)

Reservation 9 (mp)

16. Antidrogarbete

Riksdagen avslår motion

2009/10:Ju427 av Thomas Bodström m.fl. (s) yrkande 3.

Reservation 10 (s)

17. Stöd och hjälp till gravida missbrukare

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:So275 av Agneta Lundberg (s),

2009/10:So276 av Agneta Lundberg (s) yrkande 1,

2009/10:So314 av Solveig Hellquist (fp),

2009/10:So337 av Mikael Oscarsson (kd),

2009/10:So346 av Solveig Hellquist (fp),

2009/10:So451 av Solveig Hellquist m.fl. (fp) yrkandena 1–3 och

2009/10:So668 av Mikael Oscarsson m.fl. (kd, c, m).

18. Substitutionsbehandling

Riksdagen avslår motion

2009/10:So305 av Jan Emanuel Johansson (s).

19. Rattfylleridömda

Riksdagen avslår motion

2009/10:T285 av Lars-Axel Nordell och Mikael Oscarsson (båda kd) yrkande 10.

20. Socialtjänst – förenklad behandling

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 16 mars 2010

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (c), Cecilia Widegren (m), Magdalena Andersson (m), Christer Engelhardt (s), Marianne Kierkemann (m), Marina Pettersson (s), Jan R Andersson (m), Lennart Axelsson (s), Anders Andersson (kd), Margareta B Kjellin (m), Maria Kornevik Jakobsson (c), Thomas Nihlén (mp), Per Svedberg (s), Ann Arleklo (s), Solveig Hellquist (fp), Eva Olofsson (v) och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s).

Redogörelse för ärendet

Utskottet behandlar i betänkandet 96 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2009. Av dessa bereds 44 förenklat eftersom de rör frågor som tidigare behandlats av riksdagen under valperioden. Dessa motioner finns i bilaga 2.

Utskottet beslutade den 23 oktober 2008 att genomföra en inventering av forskning som berör socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, och kompletterande regelverk. Resultatet av inventeringen presenterades i en rapport, 2009/10:RFR3 i december 2009. Den 28 januari 2010 höll utskottet ett öppet seminarium om Socialtjänstlagen – med fokus på dess utformning och tillämpning inom socialtjänsten. I rapporten 2009/10:RFR9 redovisas stenografuppteckningar från seminariet.

Den 19 januari 2010 hade utskottet besök av statssekreterare Karin Johansson som informerade om barnkonventionen och barnrättskommitténs synpunkter på Sveriges tillämpning av konventionen.

Den 21 januari 2010 hade utskottet besök av särskilde utredaren Göran Johansson som informerade med anledning av lämnat delbetänkande (SOU2009:99) för utredningen om vanvård i den sociala barnvården (S 2006:5).

Den 11 mars 2010 hade utskottet besök av generaldirektören Eva Persson Göransson från Statens institutionsstyrelse (Sis) som informerade om avskiljning enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU.

Utskottets överväganden

Vistelsebegreppet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om vistelsebegreppet i SoL.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Motioner

I motion So205 av Jan Ertsborn (fp) begärs ett tillkännagivande om att hemkommunen ska betala hemtjänsten för sommargäster som vistas i andra kommuner. Liknande yrkanden finns i motionerna So244 av Rosita Runegrund (kd), So280 av Jan-Olof Larsson och Hans Hoff (båda s), So420 av Eva Bengtson Skogsberg (m) och i motion Sk400 av Anders Åkesson (c) yrkande 2.

Gällande rätt

Enligt 2 kap. 1 § SoL svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område. Av 2 kap. 2 § samma lag framgår att kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver.

Tidigare behandling och pågående arbete

Utskottet har senast behandlat frågan om vistelsebegreppet i socialtjänstlagen i betänkande 2008/09:SoU16 Socialtjänst. Utskottet konstaterade då att frågan som togs upp i motionerna ingick som en del i det uppdrag som vistelseutredningen (dir. 2008:13) hade. Eftersom utredningen skulle presenteras inom kort ansåg utskottet att riksdagen inte borde föregripa densamma. Motionerna avstyrktes (res. s, v, mp). Riksdagen följde utskottet (prot. 2008/09:91).

Den 24 april 2009 lämnade vistelseutredningen betänkandet Ingen får vara Svarte Petter. Tydligare ansvarsfördelning inom socialtjänsten (SOU 2009:38). I betänkandet lämnas förslag till en rad ändringar och kompletteringar i SoL i syfte att förtydliga kommunernas ansvar när t.ex. den enskilde är bosatt i en annan kommun än sin vistelsekommun. När det gäller frågan om huruvida bosättningskommunen bör ha ansvar för hemtjänst när den enskilde tillfälligt vistas i sin semesterkommun fann utredningen att en sådan lösning skulle ha stora nackdelar. Utredningen fann inte heller anledning att föreslå ett system för att omfördela medel mellan kommu-

nerna. Betänkandet har remitterats och remisstiden är slut. För närvarande pågår ett arbete i Regeringskansliet med en promemoria (Ds) där man avser att behandla semesterkommuners betalningsansvar för hemtjänst.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att vistelseutredningen lämnade sitt betänkande i april 2009 (SOU 2009:38) och att betänkandet har remitterats. Utskottet har erfarit att det nu pågår ett arbete i Regeringskansliet med syftet att behandla frågan om semesterkommuners betalningsansvar för hemtjänst samt att en promemoria (Ds) kan vara att vänta i slutet av april. Riksdagen bör inte föregripa det pågående arbetet. Motionerna Sk400 (c) yrkande 2, So205 (fp), So244 (kd), So280 (s) och So420 (m) avstyrks.

Hemlöshet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om obligatoriska åtgärder när vräkning eller bostadslöshet av andra orsaker hotar barnfamiljer.

Jämför reservation 2 (s, v, mp).

Motion

I motion C390 av Peter Eriksson m. fl. (mp) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om ändringar i SoL vad avser obligatoriska åtgärder när vräkning eller bostadslöshet av andra orsaker hotar barnfamiljer. Kommunerna ska behöva ta aktiv kontakt med de familjer som har problem med sitt boende.

Gällande rätt

Enligt 2 kap. 1 § SoL svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område. Av 2 kap. 2 § samma lag framgår att kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver.

Bakgrund, tidigare behandling och pågående arbete

Regeringens strategi för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden, Hemlöshet – Många ansikten, mångas ansvar, har löpt under 2007–2009. Syftet med strategin är att skapa en struktur som gör det tydligt att många aktörer på såväl nationell, regional som lokal nivå har ett ansvar och en roll att spela i arbetet mot hemlöshet och utestäng-

ning från bostadsmarknaden. Ett av strategins fyra mål är att antalet vräkningar ska minska och att inga barn ska vräkas. Socialstyrelsen ska lämna en slutrapport över strategin den 1 juli 2010.

I svar på en skriftlig fråga (fr. 2007/08:1276) om medel att undvika vräkningar svarade statsrådet Maria Larsson den 4 juni 2008 följande.

Magdalena Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att bostadsbidrag används till det som det är avsett för.

I likhet med Magdalena Andersson anser jag att det ska finnas goda möjligheter att stödja hushåll som brister i att betala hyran. För att underlätta hushållets möjligheter att få ordning på sin ekonomi och boendesituation är det av stor vikt att undvika att en stor hyresskuld byggs upp. Ett sådant stöd kan vara att bostadsbidraget betalas ut direkt till värden. Det kan även utgöra ett bra verktyg i det intensifierade arbete som nu pågår när det gäller att förbättra det vräkningsförebyggande arbetet bland annat genom den vägledning som Socialstyrelsen nyligen publicerat för att stödja socialtjänsten och andra aktörer.

Redan i dag kan Försäkringskassan betala ut bostadsbidraget direkt till värden. Lagen (1993:737) om bostadsbidrag anger att om det finns synnerliga skäl kan Försäkringskassan, på framställning av socialnämnden, betala ut bostadsbidraget till lämplig person eller till nämnden att användas för hushållets bästa.

Denna möjlighet har använts i liten utsträckning vilket kan bero på att många socialnämnder är osäkra på när synnerliga skäl föreligger. Likaså förefaller få socialnämnder känna till denna möjlighet.

I regeringens strategi för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden har jag därför aviserat en översyn för att se om nuvarande lagstiftning är tillräcklig i dessa situationer.

I svar på en skriftlig fråga (fr. 2009/10:323) om medel för att undvika vräkning av barn svarade statsrådet Maria Larsson den 16 december 2009 följande.

Carina Hägg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att se till att kommuner får den hjälp och kunskap de behöver för att uppfylla lagstiftningens krav på att inga barn ska behöva drabbas av vräkning.

Carina Hägg tar upp en viktig fråga och jag delar helt hennes uppfattning att barn inte ska vräkas. Därför har regeringen i sin strategi för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden satt upp ett mål som innebär att antalet vräkningar ska minska och inga barn ska vräkas.

För att stödja kommunerna i deras vräkningsförebyggande arbete fick Socialstyrelsen i uppdrag att i samråd med Kronofogdemyndigheten ta fram och sprida en vägledning till stöd för kommunerna i det vräkningsförebyggande arbetet. Denna vägledning blev klar i maj 2008. Vägledningen visar konkret hur ett framgångsrikt arbete kan byggas upp och ger praktiska exempel från ett antal kommuner i landet. Regeringen avsatte medel för lokalt utvecklingsarbete. Socialstyrelsen har haft i uppdrag att fördela dessa medel.

Det är av stor vikt att kunna följa utvecklingen av antalet vräkningar bland barnfamiljer. Därför fick Kronofogdemyndigheten i uppdrag att utveckla statistiken så att det på kommunnivå bland annat framgår om det finns barn i vräkt hushåll. Den statistik Kronofogdemyndigheten har sammanställt visar att fram till november har 578 barn blivit berörda av vräkning under 2009. Detta är dock en minskning med 12

procent jämfört med samma period året innan. Det finns dock en viss osäkerhet i statistiken beroende på att statistiken även omfattar barn vars ena förälder har vräkts trots att barnet bor hos den andre föräldern.

Kunskapen om hemlöshet har ökat de senaste åren genom de uppdrag regeringen har lämnat till olika myndigheter. I många kommuner har viktigt utvecklingsarbete satts i gång genom regeringens strategi mot hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden. En utvärdering av strategin ska lämnas till regeringen senast den 1 juli 2010.

Mot denna bakgrund anser jag att det för närvarande inte finns skäl att vidta några ytterligare åtgärder men regeringen kommer att noga följa utvecklingen.

Utskottet behandlade motioner om hemlöshet senast i betänkande 2008/09: SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m. Utskottet redogjorde under sitt ställningstagande (s. 99) för pågående arbete och åtgärder samt uttalade att man bedömde att ytterligare åtgärder, som exempelvis ändringar i reglerna om bostadsbidrag eller försörjningsstöd, kunde komma att behöva vidtas. Motionerna ansågs delvis tillgodosedda och avstyrktes (res. s, v, mp). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2008/09: 127 och 128).

Utskottets ställningstagande

Regeringen beslutade i februari 2007 om en strategi för att motverka hemlöshet. Ett av strategins fyra mål är att antalet vräkningar ska minska och att inga barn ska vräkas. Socialstyrelsen ska lämna en slutrapport över strategin den 1 juli 2010. När det gäller det vräkningsförebyggande arbetet har utskottet noterat den av Socialstyrelsen och Kronofogdemyndigheten framtagna vägledningen till stöd för kommunernas vräkningsförebyggande arbete. Därtill kan nämnas att det av Kronofogdemyndighetens sammantagna statistik för hela 2009 framgår att antalet barn som blivit berörda av vräkning under 2009 har minskat med 14 % jämfört med det antal som berörts under 2008. Utskottet vidhåller tidigare bedömning att ytterligare åtgärder, som exempelvis ändringar i reglerna om bostadsbidrag eller försörjningsstöd, kan behöva vidtas för att förhindra hemlöshet. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motion C390 (mp) yrkande 6 avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd med det anförda.

Barn och unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om den sociala barn- och ungdomsvården, utsatta ungdomar, privata HVB-hem, familjehemsföräldrars ekonomiska villkor, tvångsvård – avskiljning, Statens institutionsvård (Sis), vanvård i den sociala barnvården, stöd i barnäktenskap, bortförda barn och om att förhindra sexualbrott mot barn.

Jämför reservationerna 3 (s, v, mp), 4 (v), 5 (v), 6 (v) och 7 (v, mp) samt särskilt yttrande 1 (v).

Motioner

Den sociala barn- och ungdomsvården

I motion So619 av Ylva Johansson m.fl. (s) yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om den sociala barn- och ungdomsvården. Motionärerna refererar till kritik från bl.a. tillsynsmyndigheter och barnrättsorganisationer som gör gällande att det finns brister i handläggningen, i ansvarstagandet och i skyddet för barn, skillnader mellan kommuner, bristande delaktighet och tillämpning av barnperspektivet samt kompetensbrister i socialtjänsten. Motionärerna anser att regeringen skyndsamt bör lägga fram förslag till riksdagen för att åtgärda bristerna. Vidare refererar motionärerna till barnskyddsutredningens betänkande (SOU 2009:68) med dess förslag till skärpta krav på barnvårdsutredningar, barn som placeras utanför det egna hemmet samt fastställda kompetenskrav för socialsekreterare i barn- och ungdomsvården.

I motion So522 av Agneta Berliner och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att på nationell nivå fastställa obligatoriska, systematiska rutiner för att fånga upp varje placerat barns eventuella behov av stöd. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att göra en nationell satsning på utvärdering och metodutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att stärka barnets rätt att komma till tals i den sociala tillsynen. I yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att alla placerade barn bör ges rätt till en ”egen” socialsekreterare. I yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om uppföljning av kvalitet i familjehem i annan kommun. I yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om stärkt eftervård för tidigare placerade barn och ungdomar.

I motion So211 av Helena Bouveng (m) begärs ett tillkännagivande om att familjehem bör kvalitetssäkras.

Ett liknande yrkande finns i motion So522 av Agneta Berliner och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp) yrkande 2.

Utsatta ungdomar

I motion So618 av Carina Ohlsson m.fl. (s) begärs ett tillkännagivande om ökade insatser för att bekämpa ungdomars utsatthet. Enligt motionärerna krävs det en aktiv politik och insatser på många områden.

Privata HVB-hem

I motion So512 av Eva Olofsson m. fl. (v) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om en översyn av utvecklingen mot en allt större andel privat drivna HVB-hem och konsekvenserna av detta. Motionärerna anser att utvecklingen med allt fler privata vård- och behandlingshem har diskuterats för lite och anser att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att göra en översyn.

Familjehemsföräldrars ekonomiska villkor

I motion So231 av Magdalena Andersson (m) begärs ett tillkännagivande om arbetsvillkor och trygghetssystem för familjehem. Ett liknande yrkande finns i motion So522 av Agneta Berliner och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp) yrkande 7.

Tvångsvård – avskiljning

I motion So512 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över alternativa former för att hantera de situationer när avskiljning (inlåsning i isoleringsceller) enligt LVU i dag används och att möjligheten till avskiljning på sikt bör avskaffas.

Statens institutionsvård

I motion So407 av Margareta Pålsson (m) begärs ett tillkännagivande om utbildning av Sis-personal. Dessa yrkens status måste höjas genom exempelvis en högre utbildningsnivå.

I motion So522 av Agneta Berliner och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att Sis bör ta fram en handlingsplan för stöd till placerade ungdomar i frågor som rör sexualitet, graviditet och föräldraskap.

Vanvård i den sociala barnvården

I motion So496 av Irene Oskarsson (kd) begärs ett tillkännagivande om den ideella sektorns arbete när det gäller barn och ungdomar som farit illa under fosterhems- och familjehemsplaceringar. Enligt motionären saknas prioriteringar till ideella föreningar för samtalsstöd till människor som farit illa under sin uppväxt i fosterhem eller barnhem.

I motion So512 Av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om tilläggsdirektiv till Utredningen om vanvård i den sociala barnvården. Detta tilläggsdirektiv bör avse att utreda frågan om upprättelse och ekonomisk ersättning till de drabbade. Ett liknande yrkande finns i motion So524 av Agneta Berliner m.fl. (fp) yrkande 1. I sistnämnda motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att ta fram en kompensationsmodell för de drabbade. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om behovet av en gemensam kunskapsuppbyggnad och specifika åtgärder för att förebygga dagens och framtida brister.

Stöd i barnäktenskap

I motion Ju211 av Mikael Cederbratt och Maria Plass (båda m) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om en översyn av gällande lagstiftning i syfte att hjälpa och stödja dem som i dag befinner sig i äktenskap som faller in under kategorierna barnäktenskap eller tvångsäktenskap.

Bortförda barn

I motion So512 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att särskilt uppmärksamma barn som förs bort till utlandet. Enligt motionärerna finns det brister i kunskapen om vad som händer med dessa barn och i uppdraget till Socialstyrelsen bör även ingå att se över hur situationen kan förbättras.

Förhindra sexualbrott mot barn

I motion Ju424 av Jan Lindholm m.fl. (mp, c, fp, kd, v, m) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om vikten av ökad kunskap för att förhindra sexualbrott mot barn. Enligt motionärerna saknas systematiserad kunskap om förövare, deras problematik och behandling av förövare när det gäller sexualbrott mot barn.

I motion So361 av Billy Gustafsson (s) begärs ett tillkännagivande om behovet av en handlingsplan mot sexuella övergrepp mot barn. Motionären anför att regeringens handlingsplan mot sexuell exploatering av barn inte omfattar sexuella övergrepp av närstående och att planen alltså bör kompletteras med detta.

Gällande rätt

Enligt 5 kap. 1 § SoL ska socialnämnden

- verka för att barn och ungdom växer upp under trygga och goda förhållanden
- i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och ungdom
- med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och ungdom som har visat tecken till ogynnsam utveckling

- aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och ungdom av alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel eller beroendeframkallande medel samt dopningsmedel
- i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och ungdom som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det stöd som de behöver och, om hänsynen till den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet
- i sin omsorg om barn och ungdom tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts.

Enligt 5 kap. 1 a § SoL ska socialnämnden i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Det framgår vidare att socialnämnden aktivt ska verka för att samverkan kommer till stånd.

Av 6 kap. 1 § SoL framgår att socialnämnden ska sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett familjehem eller i ett hem för vård eller boende. Det framgår vidare att socialnämnden svarar för att den som på så sätt tagits emot i ett annat hem får god vård.

Den som är under 18 år ska, under vissa förutsättningar, beredas vård med stöd av LVU. Vård ska enligt 2 § beslutas bl.a. om det på grund av förhållandena i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas. Av 3 § följer att vård ska beslutas bl.a. om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Av 12 § framgår att det för vård av unga som på någon grund som anges i 3 § behöver stå under särskilt noggrann tillsyn ska finnas särskilda ungdomshem.

Av 15 c § framgår att den intagne får hållas i avskildhet om det behövs på grund av våldsamt uppträdande eller om den intagne är så påverkad av berusningsmedel att han eller hon inte kan hålla sig till ordningen. Han eller hon ska då stå under fortlöpande uppsikt av personalen. Sådan avskildhet får inte vara under längre tid än vad som är oundgängligen nödvändigt och inte i något fall under längre tid än 24 timmar i följd.

Bakgrund och tidigare behandling samt pågående arbete

Den sociala barn- och ungdomsvården, Utsatta ungdomar, Privata HVB-hem

Sedan den 1 april 2008 är bestämmelserna ändrade (prop. 2006/07:129, bet. 2007/08:SoU5, rskr. 2007/08:52) när det gäller skydd och stöd för unga inom den sociala barn- och ungdomsvården. Ändringarna syftar till

att stärka barns och ungas ställning, skapa förutsättningar för säker och sammanhållen vård av barn och unga samt att denna vård ges i enlighet med kunskap och beprövad erfarenhet. Ändringarna innebär i korthet att

- barn och unga har rätt till information och rätt att få sin ställning dokumenterad
- det ska upprättas en genomförandeplan för barn och unga i familjehem och institution
- socialnämnden ska ha tydligare ansvar att tillgodose behov av stöd och hjälp efter en placering
- tillsynsmyndigheten kan stänga ett HVB-hem vid allvarliga missförhållanden
- Socialstyrelsen har i uppdrag att utveckla kriterier för bedömning av familjehem – klart till den 31 december 2010.

Socialstyrelsen har fr.o.m. den 1 januari 2010 övertagit länsstyrelsernas tillsyns- och tillståndsverksamhet enligt bl.a. SoL och dessa har samordnats med Socialstyrelsens tillsyn av hälso- och sjukvården. Denna reform har inneburit bl.a. att

- barn och föräldrar ska få information om barns rättigheter i samband med en placering utanför hemmet
- barn och unga ska kunna kontakta tillsynsmyndigheten i frågor om placeringen via ett särskilt telefonnummer
- det ska göras tillsyn av HVB-hem minst två gånger per år och att ett av besöken ska vara oanmält
- tillsynspersonalen har rätt att tala med ett barn utan att i förväg informera familjehemsföräldrarna och att barnet har rätt att säga nej till samtal
- försöksverksamhet med tillsynsombud för barn i familjehem införts 2010–2012 med redovisning 2013.

I juli 2009 lämnade Barnskyddsutredningen sitt förslag (SOU 2009:68) till en ny lag om stöd och skydd för barn och unga, förkortad LBU. Förslaget, som har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet, innebär att bestämmelser som rör barn i SoL och samtliga bestämmelser i LVU förs samman i en särskild lag. Genom den nya lagen föreslås drygt 40 förändringar eller kompletteringar av nuvarande bestämmelser. Här kan nämnas ett antal av dessa ändringsförslag.

- Barn ska få utökade möjligheter att kunna tala med och få hjälp av socialtjänsten, oberoende av vårdnadshavarens samtycke.
- Den som misstänker att ett barn far illa ska i samband med anmälan kunna påkalla ett möte med socialtjänsten och den familj som berörs i syfte att öka öppenheten mot familjen och stärka samarbetet mellan myndigheter.

- Kommuner ska vara skyldiga att ha tillgång till öppna insatser för barn och familjer med olika behov av rätt till stöd och skydd och därutöver, t.ex. i form av familjestödsprogram, på ett enkelt sätt utan föregående utredning och behovsprövning.
- Socialtjänsten ska kunna följa upp ett barns situation även när föräldrarna motsätter sig detta om det finns befogad oro för att barnet far illa samtidigt som laglig grund för tvångsåtgärder saknas.
- Varje barn som omhändertas ska få en egen socialsekreterare som ska besöka barnet minst fyra gånger per år och så långt som möjligt föra enskilda samtal med barnet. Socialsekreteraren ska ha ett särskilt ansvar för att följa vården av barnet och för kontakten med barnet under omhändertagandet.
- Familjehemmen ska få bättre stöd i form av utbildning inför sin viktiga uppgift. Familjehemmets och socialtjänstens respektive ansvar och åtagande för barnets vård och utveckling ska läggas fast i avtal.
- Familjehemsföräldrar som övertar vårdnaden om ett barn ska ha rätt till fortsatt stöd från den kommun som placerat barnet.
- Socialtjänsten ska vara skyldig att ha rutiner för att förebygga, upptäcka och hantera risker och missförhållanden.
- Socionomexamen ska krävas för sådana arbetsuppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården som innebär att utreda och bedöma ett barns behov av stöd och skydd samt följa upp insatserna för barnet och barnets situation. På längre sikt bör specialistkompetens krävas för uppgifterna och en specialistutbildning om minst ett år föreslås införas inom högskolan.

Regeringen har den 11 mars 2010 beslutat om en proposition med anledning av de förslag som framförs i Ds 2009:33 Förändringar i lex Sarah-bestämmelsen. Förslagen innebär i korthet att var och en som fullgör uppgifter inom socialtjänsten eller inom Statens institutionsstyrelses institutioner ska vaka över att de insatser som genomförs är av god kvalitet och genast rapportera missförhållanden.

Familjehemsföräldrars ekonomiska villkor

En motion med yrkande om en översyn av familjehemsföräldrars ekonomiska villkor behandlades senast av utskottet i 2008/09:SoU16 Socialtjänst. Utskottet noterade att det pågick utredningsarbete inom både Arbetsmarknads- och Socialdepartementet i den frågan och ansåg att utskottet inte borde ta något initiativ med anledning av motionen varför den avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot. 2008/09:91).

Genom en ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring (1997:238) som trädde i kraft den 1 januari 2010 ska en person som ansöker om arbetslöshetsersättning och som varit förhindrad att arbeta på grund av uppdrag att ta emot barn i familje- eller jourhem, under vissa förutsättningar få betrakta tiden med nyss nämnda uppdrag som överhoppningsbar tid vid

bestämmande av ramtid. Med ramtid menas en viss tidsperiod före det att den sökande blev arbetslös. Se prop. 2009/10:49 Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen – Stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande och familjehemsföräldrar samt arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10AU2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (rskr. 2009/10:151 och 152).

I budgetpropositionen 2009/10:1 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp (s. 32) aviseras en parlamentarisk utredning med syfte att formulera principer för ett sammanhållet och hållbart socialförsäkringssystem. Arbete med att ta fram direktiv pågår i Socialdepartementet. Detta utredningsarbete torde, enligt uppgift från Socialdepartementet, komma att omfatta familjehemsföräldrars ekonomiska villkor, såsom rätt till sjukpenning, pension och föräldrapenning m.m.

Tvångsvård – avskiljning

Statens institutionsstyrelse (Sis) har på regeringens uppdrag gjort en översyn av tillämpningen av avskiljning på de särskilda ungdomshemmen under tiden 2008 och första halvåret 2009. I uppdraget ingick även att Sis skulle komma in med förslag till ändringar om myndigheten uppmärksammade behov av förändringar i bestämmelserna om avskiljning eller angränsande områden. I december 2009 lämnade Sis sin rapport (S2009/5081/ST) med förslag om att bl.a. minska den längsta tiden för avskiljning från 24 till 6 timmar, med möjlighet till nytt beslut om avskiljning i maximalt 6 timmar samtidigt som Socialstyrelsens nya tillsynsenhet utan dröjsmål underrättas. Rapportens lagförslag bereds i Regeringskansliet, och möjligen är en promemoria (Ds) att vänta.

Den 1 juli 2009 infördes nya rutiner på institutionerna för att säkra en rätts-säker hantering av Sis särskilda befogenheter, initialt särskilt avskiljningar. För att ytterligare säkra tillsynen av de ungdomar som är avskilda förbereds införandet av ett tekniskt kontrollsystem, som innebär att ansvarig institutionschef alltid kan kontrollera att den avskilde ungdomen haft tillsyn minst var 15:e minut.

Sedan den 1 januari 2010 har Socialstyrelsen ansvaret för tillsynen över Sis institutioner. En särskild grupp – underställd Sis chefsjurist – går nu på nytt igenom redan avgjorda avskiljningsärenden från 2008 och första halvåret 2009 samt tar sig an redan öppnade men ännu inte avgjorda ärenden.

Statens institutionsvård

Under 2010 fortsätter satsningen på spetskompetens i form av grundläggande psykoterapiutbildning för Sis personal. För behandlingspersonal med utredningsansvar inom beroende- och missbruksvården (LVM) finns högskolestudier om beroendetillstånd. De senare är kompetenskrav för sådant slags arbete. I övrigt gör Sis under 2010 fortsatta satsningar på implementering av kunskapsbaserade metoder inom ungdoms- och missbruksvården

samt riktade satsningar, t.ex. inom suicidprevention, med en specialistutbildning och årlig yrkesinriktad fortbildning till lärare, psykologer och sjuksköterskor. Under 2010 pågår vidare ett arbete tillsammans med RFSU där man utbildar samtalsledare för att kunna diskutera sexualitet med placerade ungdomar.

Vanvård i den sociala barnvården

I januari 2010 lämnades delrapporten Vanvård i social barnvård under 1900-talet (SOU 2009:99). Utredningen om vanvård tillsattes 2006 och fick i uppdrag att intervjua personer som ansåg sig ha blivit vanvårdade under sin tid i den sociala barnvården. Sammanlagt kom ca 1 000 personer att anmäla sig till intervju innan slutdatumet den 1 mars 2009. Över 500 intervjuer hade genomförts i december 2009 och resultaten av de första 440 intervjuerna presenteras i delrapporten. Sammanfattningsvis kan utredningen konstatera att den sociala barnvården under den tid som utredningen omfattar har brustit i sitt tillsyns- och uppföljningsansvar. Av direktiven framgår att utredningen också ska skriva en rapport och föreslå hur liknande förhållanden kan undvikas i framtiden. Samma dag som delrapporten lämnades förlängde regeringen utredningstiden till den 30 september 2011.

Den 18 februari 2010 beslutade regeringen om direktiv till en utredning om en upprättelseprocess för enskilda som utsatts för övergrepp och vanvård i den sociala barn- och ungdomsvården samt utsåg en särskild utredare (dir. 2010:15). Senast den 31 januari 2011 ska den särskilda utredaren lämna förslag till hur en upprättelseprocess kan utformas. Denna ska gälla personer som utsatts för övergrepp och vanvård i den sociala barn- och ungdomsvården under tiden 1920–1980. Utredaren ska besvara följande frågor.

- Hur kan en upprättelseprocess och ett erkännande av det som hänt dem som utsatts för vanvård och övergrepp i den sociala barn- och ungdomsvården ges en lämplig ceremoniell inramning?
- Behövs åtgärder – utöver dem som redan vidtagits – för att det som hänt inte ska upprepas?
- Behövs åtgärder för upprättelse utöver det som sker genom Vanvårdsutredningen?
- Hur kan befintliga åtgärder för rehabilitering bättre komma dem till del som utsatts för vanvård och övergrepp?
- Kan och bör ekonomisk ersättning ges till dem som berättat om att de utsatts för vanvård och övergrepp, och hur kan en ett system för sådan kompensation i så fall utformas på ett rättssäkert sätt?

Utskottet behandlade motioner om vanvård i den sociala barnvården senast i betänkandet 2008/09:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Utskottet hänvisade till den pågående utredningen, anförde att riksdagen inte bör föregripa dess resultat och avstyrkte motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (prot. 2008/09:49 och 51).

Stöd i barnäktenskap

Ungdomsstyrelsen har på regeringens uppdrag kartlagt förekomsten av arrangerade äktenskap mot en parts vilja. I uppdraget ingick också att undersöka vilken kunskap som finns hos svenska myndigheter, vilket behov av kompetensutveckling som finns samt att ge förslag på förebyggande åtgärder. Rapporten Gift mot sin vilja (J 2008/579/UF) presenterades i juni 2009. I rapporten lämnas bl.a. sju konkreta förslag till åtgärder som ämnar leda till att förbättra ungas situation och motverka att arrangerade äktenskap genomförs mot någons vilja. Här nämns t.ex. att möjligheten för unga under 18 år att ansöka om dispens för att ingå äktenskap bör slopas, att det finns behov av en nationell handlingsplan samt att stödet till och behandlingen av de unga som riskerar ett arrangerat äktenskap mot den egna viljan bör utvecklas. Rapporten bereds i Regeringskansliet.

I svar på en interpellation (ip:2009/10:40) om vilka åtgärder som avsågs vidtas med anledning av rapporten Gift mot sin vilja svarade integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni den 6 november 2009 bl.a. följande.

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig vilka initiativ som kommer att tas i syfte att ändra och förstärka lagstiftningen för att förhindra arrangerade äktenskap mot ungas vilja, och vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att förstärka det förebyggande arbetet när det gäller unga människors möjligheter att själva få välja vem de ska gifta sig med.

Arbete med relevans för frågan om arrangerade äktenskap mot en parts vilja har redan påbörjats.

Utredningen om människohandel med mera har bland annat haft till uppgift att genomföra en översyn av det straffrättsliga skyddet mot barn- och tvångsäktenskap (SOU 2008:41). Barnskyddsutredningen har haft i uppdrag att se över bestämmelserna till skydd och stöd för barn och unga i socialtjänstlagen och lag om vård av unga (SOU 2009:68). Betänkanden från dessa två utredningar bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Flera viktiga insatser har också beslutats. Det inkluderar generella insatser för att förebygga mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Dessa insatser kommer även dem som har utsatts, eller riskerar att utsättas, för arrangerat äktenskap mot den egna viljan till del. Exempelvis har länsstyrelserna i uppdrag att stödja det förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, och Nationellt centrum för kvinnofrid har ett uppdrag att sprida kunskap och information i dessa frågor. Likaså har Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra kompetenshöjande utbildningar för anställda som dagligen möter unga i fritidsverksamhet, socialtjänst och skola. En ungdomsmot-

tagning har öppnats på Internet där unga kan få lättillgänglig information om tvångs- och arrangerade äktenskap och hur man kan få stöd av samhället. Även ideella krafter, såsom tjejjourer, fyller en viktig funktion i kontakten med unga personer som utsatts, eller riskerar att utsättas, för äktenskap mot sin vilja. Tjejjourernas arbete och kunskapsutveckling i frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck har getts stöd genom regeringsuppdrag till Ungdomsstyrelsen.

— — —

Bortförda barn

Socialstyrelsen har under 2009 fått i uppdrag av regeringen att utveckla ett riskbedömningsinstrument i ärenden om vårdnad, boende och umgänge. Instrumentet ska delvis stödja vårdnadsutredarens riskbedömning, och målsättningen är att instrumentet ska bidra till ökad systematik, upprepbarhet och begriplighet i den del av riskbedömning som stöds. Projektet har en vetenskaplig utgångspunkt, och bland de former av vanvård som föreslås bli beaktade finns bortförande av barn. Uppdraget ska redovisas till regeringen i mars 2011.

Förhindra sexualbrott mot barn

I december 2007 beslutade regeringen om en uppdaterad handlingsplan mot sexuell exploatering av barn. Planen innehåller tio nya åtgärder för att motverka den sexuella exploateringen av barn i Sverige och världen. En åtgärd som nämns är att kartlägga insatser mot förövare. Handlingsplanen ska uppdateras under 2010.

Regeringen beslutade i januari 2010 att ge Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) i uppdrag att genomföra en utvärdering av effekterna av behandlingsmetoder för personer som begått eller riskerar att begå sexuella övergrepp mot barn. Samtidigt gavs Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en kartläggning av tillgängliga insatser för personer som har begått eller riskerar att begå sexualbrott mot barn och den geografiska omfattningen av dessa. Tyngdpunkten ska ligga på vilka insatser som finns tillgängliga för personer som inte är föremål för åtgärder inom ramen för exempelvis kriminalvård eller sluten ungdomsvård. De båda uppdragen ska genomföras i samverkan mellan SBU och Socialstyrelsen och de ska redovisas i ett sammanhang senast den 31 december 2010.

Motioner med yrkanden om ytterligare forskning om sexualbrott mot barn behandlades av utbildningsutskottet i betänkandet 2008/09:UbU4 Ett lyft för forskning och innovation. Utbildningsutskottet instämde i vikten av ökad kunskap om bl. a. sexualbrott mot barn och påminde om att forskning bedrivs bl.a. vid Karolinska Institutet. Utbildningsutskottet avslög motionerna och riksdagen följde utskottets förslag (prot. 2008/09:64).

Utskottets ställningstagande

Flera motionärer tar upp frågor om förbättringar av den sociala barna- och ungdomsvården. Utskottet erinrar om att sedan den 1 april 2008 är bestämmelserna ändrade när det gäller skydd och stöd för unga inom den sociala barna- och ungdomsvården med syftet att stärka barns och ungas ställning, skapa förutsättningar för säker och sammanhållen vård av barn och unga samt att denna vård ges i enlighet med kunskap och beprövad erfarenhet.

I juli 2009 lämnade Barnskyddsutredningen sitt förslag (SOU 2009:68) till en ny lag om stöd och skydd för barn och unga. Förslaget innebär att bestämmelser som rör barn i SoL och LVU förs samman till en särskild lag. Genom den nya lagen föreslås ett stort antal ändringar som också tas upp i motion 619 (s) yrkande 22 och motion So522 (fp) yrkandena 4 och 6. Betänkandet har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet.

Sedan den 1 januari 2010 har länsstyrelsernas tillstånds- och tillsynsverksamhet enligt bl.a. SoL förts över till Socialstyrelsen och samordnats med Socialstyrelsens tillsyn av hälso- och sjukvården. Även tillsynen av Sis institutioner är en uppgift för Socialstyrelsen. Utskottet anser att det därmed finns bättre förutsättningar för en mer enhetlig och förutsägbar tillsyn och att en sådan också underlättar för den enskilde att hitta rätt när han eller hon vill framföra klagomål eller anmäla brister.

Slutligen kan nämnas det pågående lagstiftningsarbetet som rör förändringar i lex Sarah-bestämmelsen. En proposition beslutades den 11 mars 2010. Regeringen föreslår bl.a. att var och en som fullgör uppgifter inom socialtjänsten eller inom Statens institutionsstyrelses institutioner ska vaka över att de insatser som genomförs är av god kvalitet och genast rapportera missförhållanden.

Enligt utskottets uppfattning pågår det således ett omfattande arbete för att öka skyddet och stödet för barn och unga i socialtjänsten. Riksdagen bör inte föregripa detta arbete. Motionerna So211 (m), So522 (fp) yrkandena 1–4, 6, 8 och 9 samt So619 (s) yrkande 22 får anses åtminstone delvis tillgodosedda och avstyrks.

Vad utskottet nu anfört innebär också att motion So618 (s) avstyrks.

Riksdagen bör inte heller ta något initiativ i anledning av motion So512 (v) yrkande 9.

Mot bakgrund av pågående arbete när det gäller frågan om familjehemsföräldrars ekonomiska villkor bör inte riksdagen ta något initiativ. Motionerna So231 (m) och So522 (fp) yrkande 7 avstyrks.

När det gäller frågan om avskiljning enligt LVU har utskottet, vid utskottssammanträde den 11 mars 2010, fått en omfattande redogörelse av generaldirektören Eva Persson Göransson, Statens institutionsstyrelse (Sis), om bl.a. resultatet i olika avseenden efter översynen som gjordes av Sis under 2009. Utskottet har noterat de pågående arbetena som berör bl.a. rutinerna på institutionerna. Därtill kan nämnas det pågående arbetet med anledning

av Sis rapport till regeringen i december 2009. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motion So512 (v) yrkande 11, varför den avstyrks.

Utskottet har noterat pågående utbildningsåtgärder när det gäller Sis personal. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna So407 (m) och So522 (fp) yrkande 5, varför dessa avstyrks.

Sedan 2006 pågår en utredning som granskar allvarliga övergrepp och vanvård vid institutioner och familjehem (dir. 2006:75, 2007:167 och 2010:4). Utredaren har i två delrapporter, varav den senaste från januari 2010 (SOU 2009:99), redovisat erfarenheterna från intervjuer gjorda fram till december 2009. En slutlig analys ska göras sedan alla intervjuer genomförts. Uppdraget ska slutredovisas den 30 september 2011. Regeringen beslutade i februari 2010 att utse en särskild utredare som senast den 31 januari 2011 ska lämna förslag till hur en upprättelseprocess kan utformas (dir. 2010:15). Denna ska gälla personer som utsatts för övergrepp och vanvård i den sociala barn- och ungdomsvården under tiden 1920–1980. Utredaren ska bl.a. besvara frågor om hur en upprättelseprocess och ett erkännande av det som hänt kan ges en lämplig ceremoniell inramning, om det behövs ytterligare åtgärder för att det som hänt inte ska upprepas, hur befintliga åtgärder för rehabilitering bättre kan komma dem till del som utsatts för vanvård och övergrepp samt om ersättning kan och bör lämnas till dem som utsatts för vanvård och övergrepp och hur ett sådant system för kompensation i så fall ska utformas på ett rättssäkert sätt. Riksdagen bör inte föregripa utredningarnas resultat. Motionerna So496 (kd), So512 (v) yrkande 12 och So524 (fp) yrkandena 1–3 avstyrks.

Utskottet har noterat det pågående arbetet när det gäller att bl.a. motverka att arrangerade äktenskap genomförs mot någons vilja. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motion Ju211 (m) yrkande 2, vilken avstyrks.

När det gäller frågan om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att uppmärksamma barn som förs bort till utlandet kan utskottet konstatera att Socialstyrelsen under 2009 fått i uppdrag att utveckla ett riskbedömningsinstrument att användas av vårdnadsutredare för att uppnå ökad systematik, upprepbarhet och begriplighet vid bedömningen. Bortförande av barn föreslås som en av de former av vanvård som ska beaktas. Uppdraget ska redovisas i mars 2011. Motion So512 (v) yrkande 17 avstyrks.

I frågan om att förhindra sexualbrott mot barn noterar utskottet att regeringen i december 2007 beslutade om en uppdaterad handlingsplan mot sexuell exploatering av barn. Planen innehåller tio åtgärder, varav en är att kartlägga insatser mot förövare och ska uppdateras under 2010. Utskottet noterar vidare de pågående uppdragen till SBU respektive Socialstyrelsen, vilka ska redovisas i ett sammanhang den 31 december 2010. Riksdagen bör inte föregripa dessa arbeten. Motionerna Ju424 (mp, c, fp, kd, v, m) yrkande 1 och So361 (s) avstyrks.

Familjerådgivning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om stärkande av familjerådgivningen och om en utredning om hur allmänna äktenskaps- och relationsutbildningar kan förverkligas.

Motioner

I motion So319 av Rosita Runegrund och Eva Johansson (båda kd) begärs ett tillkännagivande om att stärka familjerådgivningen genom att införa en familjerådgivningspeng och se över ett system med en gratischeck till familjerådgivning.

I motion So363 av Kjell Eldensjö (kd) begärs ett tillkännagivande om att utreda hur allmänna äktenskaps- och relationsutbildningar kan förverkligas. Motionären anser att kommunerna bör ges ett obligatoriskt ansvar att se till att äktenskaps- och relationsutbildningar erbjuds och att detta i första hand bör utredas.

Gällande rätt

Enligt 3 kap. 6 § SoL hör det till socialnämndens uppgifter att bl.a. tillhandahålla sociala tjänster genom rådgivningsbyråer, socialcentraler och liknande, social jour eller annan därmed jämförlig verksamhet.

Enligt 5 kap. 3 § SoL ska kommunen sörja för bl.a. att familjerådgivning genom kommunens försorg eller annars genom lämplig yrkesmässig rådgivare kan erbjudas dem som begär det. Med familjerådgivning avses i denna lag en verksamhet som består i samtal med syfte att bearbeta samlevnadskonflikter i parförhållanden och familjer.

Bakgrund

I mars 2009 presenterade regeringen strategin Föräldrastöd – en vinst för alla. Nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap (SOU 2008:131). Här lämnas förslag till en långsiktig strategi för generell föräldrastöd. Stödet ska erbjudas alla föräldrar som så önskar, från graviditeten till dess att barnet är 18 år. Stödet bygger dels på befintliga strukturer och samverkan mellan de aktörer som vanligtvis har föräldrar och barn som målgrupp, dels på insatser på regional och nationell nivå.

Utbildningen PREP (Prevention and Relationship Enhancement Program) är ett program som syftar till att stärka en relation och att förebygga kris och separation och används i Sverige sedan 1999. PREP har utvecklats av forskare, och utbildningens innehåll bygger på kunskap om vad som statistiskt sett påverkar kvaliteten i ett parförhållande.

Statens folkhälsoinstitut (FHI) skriver i rapporten Nya verktyg för föräldrar (R2004:49) om flera förebyggande relationsutbildningar med positiva resultat, men menar att PREP är den enda där det finns studier med kontroll- och experimentgrupper och som har utvärderat effekter i mer än 12 månader efter utbildningen. FHI förespråkar därför PREP.

För närvarande pågår ett arbete med att utvärdera den första svenska forskningsstudien som pågick 2004–2008 i Mora. Studier av PREP har tidigare utförts vid flera tillfällen utomlands. Den svenska studien bekostas av bl.a. FHI.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att PREP (Prevention and Relationship Enhancement Program) är ett program som syftar till att stärka en relation och att förebygga kris och separation. Statens folkhälsoinstitut stöder för närvarande en forskningsstudie om detta program. Vidare erinrar utskottet om regeringens strategi Föräldrastöd – en vinst för alla. Nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap (SOU 2008:131). Motionerna So319 (kd) och So363 (kd) avstyrks.

Anhörigstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om anhörigstöd.

Motion

I motion So215 av Rosita Runegrund (kd) begärs ett tillkännagivande om behovet av en ändring i regelverket så att anhörigstöd skrivs på den som vårdar. Enligt motionären är det en brist i regelverket att det är den vårdade som ska söka avlösning, trots att det är vårdaren som behöver stödet.

Gällande rätt

Sedan den 1 juli 2009 stadgas det i 5 kap. 10 § SoL att socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stöder en närstående som har funktionshinder.

Bakgrund

Bland annat följande framgår av prop. 2008/09:82 Stöd till personer som vårdar eller stöder närstående (s. 24). Stöd till de personer som vårdar eller stöder närstående är exempelvis insatser som gör att den som vårdar

eller stöder får tid för sig själv. Genom att den närstående t.ex. får växelvård och insatser från hemtjänsten blir det möjligt för den anhörige att under viss tid av dygnet få avlösning. Många av dessa insatser förutsätter att den närstående ansöker om insatsen och att kommunen med stöd av 4 kap. 1 § SoL bifaller ansökan. Exempel på insatser som riktar sig direkt till anhöriga kan vara stödjande kontakter med handläggare inom socialtjänsten och deltagande i anhörigrupper. Också sådana insatser beviljas med stöd av 4 kap. 1 § SoL, men på ansökan av den som vårdar och stöder.

Utskottets ställningstagande

Alla kommuner har sedan den 1 juli 2009 en laglig skyldighet att erbjuda stöd till anhöriga som vårdar sina närstående. Stödet kan erbjudas dels genom insatser på ansökan av den närstående, dels genom insatser som riktar sig direkt till den anhörige. Utskottet noterar att kommunerna alltsedan dess kompenseras av staten med 300 miljoner kronor årligen för att kunna uppfylla denna skyldighet. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motion So215 (kd) varför den avstyrks.

Våld i nära relationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om våld i nära relationer.

Jämför reservationerna 8 (v) och 9 (mp).

Motioner

I motion Ju265 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om att ge Socialstyrelsen eller annan lämplig myndighet i uppdrag att kontinuerligt genomföra frågeundersökningar om förekomsten av mäns våld mot kvinnor.

I motion Ju381 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att det krävs särskilda insatser riktade till myndigheter för att de ska kunna ge adekvat stöd till kvinnor med bristande kunskap i svenska och bristande socialt nätverk samt kvinnor med psykiska och fysiska funktionshinder som söker stöd när de har utsatts för mäns våld.

I motion Ju391 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att kommunerna bör uppmärksamma missbrukande kvinnors utsatthet för våld. Personal som möter dessa kvinnor måste erbjudas kompetensutveckling.

I motion So282 av Staffan Danielsson och Annika Carlsson (båda c) begärs ett tillkännagivande om att socialtjänsten bör åläggas att bistå miss-handlade kvinnor som inte vågar hämta sina tillhörigheter i det tidigare hemmet.

I motion So285 av Renée Jeryd och Christina Oskarsson (båda s) begärs ett tillkännagivande om stöd till våldsutsatta kvinnor. Motionärerna anser att kvaliteten på kommunernas stöd till våldsutsatta kvinnor skulle öka om varje kommun hade en jämställdhetsansvarig med uppdrag att hålla samman och ansvara för kommunens olika insatser.

I motion Ju265 av Eva Olofsson m. fl. (v) yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om att ge Socialstyrelsen eller Länsstyrelsen i Östergötlands län i uppdrag att ta fram ett utbildningsprogram om hedersrelaterat våld och förtryck för att höja kompetensen vid landets socialförvaltningar.

Gällande rätt

Den 1 juli 2007 skärptes 5 kap. 11 § SoL så att socialnämndens skyldighet att ge brottsoffer stöd och hjälp framgår tydligare. Lagändringen syftar till att tydliggöra kommunens ansvar för att ge stöd och hjälp till brottsoffer. Ändringarna innebär bl.a. att kommunen ska, i stället för som tidigare bör, särskilt beakta att våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld kan vara i behov av stöd och hjälp.

Bakgrund och pågående arbete

Under hösten 2007 fattade regeringen beslut om en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Handlingsplanen anvisar 56 olika åtgärder inom 6 insatsområden. Insatsområdena är: ökat skydd och stöd till våldsutsatta, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, utveckling av insatser riktade till våldsutövare, ökad samverkan samt ökade kunskaper. Insatserna i handlingsplanen är generella, men särskilda insatser görs bl.a. för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Se regeringens skrivelse 2007/08:39 och sammansatta justitie- och socialutskottets betänkande 2007/08:JuSoU1 Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (prot. 2007/08:102 och 106).

Socialstyrelsen har ett regeringsuppdrag att, i dialog med Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (Roks) och Sveriges kvinnojourers riksförbund (SKR), utvärdera arbetssätt och metoder som används av kvinnojourer i deras arbete med våldsutsatta kvinnor och deras barn. Syftet med uppdraget är att skapa förutsättningar för ett utvecklingsarbete inom de ideella kvinnojoursverksamheterna. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2010.

Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) vid Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att utvärdera metoder och arbetssätt i socialtjänstens arbete med våldsutövande män. IMS ska bl.a. granska effekterna av socialtjänstens arbete, dvs. om våldet och hotet från männen minskat. Uppdraget har delredovisats under 2009 och ska slutredovisas den 1 juli 2010.

Socialstyrelsen har sedan 2008 ett regeringsuppdrag att ta fram och sprida befintlig kunskap om våldutsatta kvinnor med missbruksproblematik till relevanta personalgrupper. Syftet är bl.a. att öka kunskapen om kvinnors specifika behov. Uppdraget har delredovisats under 2009 och ska slutredovisas den 1 oktober 2011.

Socialstyrelsen har i december 2009 tagit fram allmänna råd (SOSF 2009:22) till stöd för socialnämndernas arbete med våldutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Genom råden tydliggörs vad kommunens ansvar innebär. Kommunerna bör t.ex. redovisa hur insatser som utförs av ideella föreningar på kommunens uppdrag kontrolleras och följs upp. Kommunerna bör också kartlägga hur många kvinnor och barn som är drabbade.

I svar på två interpellationer (ip. 2009/10:213 och 215) om våldutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld svarade statsrådet Maria Larsson den 12 februari 2010 bl.a. följande.

Fru talman! Marianne Berg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att våldutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld ska få ett rättssäkert, icke godtyckligt, bemötande av socialtjänsten samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att bostadsorten inte ska vara avgörande för vilket stöd en våldutsatt kvinna eller barn som bevittnat våld kan förvänta sig.

Eva Olofsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att kunskapen om mäns våld mot kvinnor, mot särskilt utsatta grupper som äldre kvinnor och kvinnor med fysiska eller psykiska funktionshinder, ska bli bättre inom den kommunala omsorgen samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att alla landets kommuner ska ta sitt ansvar för att erbjuda skyddat boende till kvinnor med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning.

Under mandatperioden har det gjorts en omfattande satsning inom socialtjänstens område för att stärka stödet till våldutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Satsningen är en del i regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Målsättningen är att en våldutsatt kvinna eller ett barn som bevittnat våld ska kunna få det stöd och den hjälp de behöver oavsett i vilken kommun de bor. Socialtjänstens arbete på detta område ska därför kvalitetsutvecklas och bli mer enhetligt över landet.

I juli 2007 ändrades socialtjänstlagen för att tydliggöra socialnämndens skyldighet att ge brottsoffer, och då framför allt kvinnor och barn som bevittnat våld, det stöd och den hjälp de behöver. För att stödja kommunerna att på olika sätt förstärka och kvalitetsutveckla sitt arbete tillförs de årligen särskilda utvecklingsmedel.

Den tillsyn som Marianne Berg och Eva Olofsson hänvisar till i sina interpellationer har regeringen tagit initiativ till. I samband med lagändringen gav regeringen flera olika uppdrag i syfte att förbättra och

kvalitetssäkra socialnämndens stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Bland annat fick länsstyrelserna i uppdrag att tillsammans med Socialstyrelsen genomföra en förstärkt tillsyn på området.

Resultatet av tillsynen visar att kommunernas arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld har utvecklats. Men det förekommer fortfarande stora brister, bland annat när det gäller att kartlägga, dokumentera och följa upp arbetet. Tillsynsarbetet visar också att vissa särskilda gruppers behov inte alltid tillgodoses på ett bra sätt och att socialtjänstens kunskap och medvetenhet om dessa grupper behöver förbättras.

För att ge vägledning åt kommunerna i tillämpningen av socialtjänstlagen har Socialstyrelsen på uppdrag av regeringen tagit fram allmänna råd (SOSFS 2009:22) som riktar sig till socialtjänstens personal. Socialstyrelsen kommer också att ta fram en handbok som ska publiceras i juni 2010. Både de allmänna råden och handboken bygger bland annat på den förstärkta tillsynen och beaktar de brister som har identifierats.

När det gäller Eva Olofssons frågor om [– –] kvinnor med funktionsnedsättning vill jag gärna nämna följande. Socialstyrelsen har fått två uppdrag som särskilt fokuserar på våld mot funktionshindrade kvinnor. Totalt har 2 miljoner kronor fördelats till handikapporganisationer vilket lett till höjd medvetenhet inom handikapp- och kvinnojoursrörelsen om utsatthet för våld i denna grupp samt förbättrade kontakter. Socialstyrelsen har också fått i uppdrag att ta fram utbildningsmaterial i syfte att öka medvetenheten om de särskilda risker för våld som funktionshindrade personer kan utsättas för samt att öka kunskapen om deras specifika behov. Uppdraget ska slutredovisas i september 2011.

– – –

Regeringen har alltså vidtagit en rad åtgärder för att utveckla och kvalitetssäkra socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Regeringen avser att fortsätta att arbeta aktivt med dessa frågor och kommer att noga följa utvecklingen på området. Det handlar om ett långsiktigt arbete och det resultat vi nu ser i form av olika former av förbättrat kunskapsstöd är en viktig del i detta arbete.

Utskottets ställningstagande

Statsrådet Maria Larsson har nyligen i svar på två interpellationer redogjort för pågående arbeten när det gäller att stödja våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Utskottet ställer sig bakom vad statsrådet anfört i dessa frågor. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motionerna Ju265 (v) yrkandena 16 och 22, Ju381 (mp) yrkande 11, Ju391 (kd) yrkande 3, So282 (c) och So285 (s) avstyrks.

Missbruk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om antidrogarbete, stöd och hjälp till gravida missbrukare, substitutionsbehandling och om att öka socialtjänstens kontakt med personer som misstänkts eller dömts för rattfylleri.

Jämför reservation 10 (s).

Motioner

Antidrogarbete

I motion Ju427 av Thomas Bodström m.fl. (s) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om insatser för bl.a. antidrogarbete. Motionärerna anför bl.a. att föräldrar ska erbjudas vetenskapligt utvärderade föräldrastödsprogram för att de ska få stöd i sitt förhållningssätt till ungdomars drickande och i hur man som förälder kan agera för att förhindra t.ex. tidig alkoholdebut.

Stöd och hjälp till gravida missbrukare

I motion So275 av Agneta Lundberg (s) begärs ett tillkännagivande om vad som sägs i motionen om stöd och hjälp till gravida missbrukare.

Samma motionär begär i motion So276 yrkande 1 ett tillkännagivande om vikten av aktiva insatser för att medvetandegöra gravida kvinnor om alkoholens skadeverkningar och därigenom minska antalet alkoholskade barn.

I motion So314 av Solveig Hellquist (fp) begärs ett tillkännagivande om en kartläggning av antalet barn som föds med alkoholskador.

I motion So451 av Solveig Hellquist m.fl. (fp) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att utifrån ett barnperspektiv verka för att kvinnor avstår från alkohol och droger under graviditeten. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att gravida kvinnor som använder alkohol eller droger i sådan omfattning att det finns stor risk att barnet skadas av missbruket ska kunna omhändertas för tvångsvård i de fall kvinnan motsätter sig vård på frivillig bas. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att en fjärde specialindikation i lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, förkortad LVM, bör införas som skydd för det ofödda barnet.

I motion So668 av Mikael Oscarsson m.fl. (kd, c, m) begärs ett tillkännagivande om vad som sägs i motionen om tvångsvård av gravida missbrukare.

I motion So337 av Mikael Oscarsson (kd) begärs ett tillkännagivande om ett nationellt kunskapscentrum för alkohol- och narkotikarelaterade foster-skador. En liknande begäran finns i motion So346 av Solveig Hellquist (fp).

Substitutionsbehandling

I motion So305 av Jan Emanuel Johansson (s) begärs ett tillkännagivande om regler för substitutionsbehandling. Motionären anför att reglerna i substitutionsprogram bör ses över så att deltagarna bemöts respektfullt och att övergrepp inte begås i samband med att medicinen delas ut.

Rattfylleridömda

I motion T285 av Lars-Axel Nordell och Mikael Oscarsson (båda kd) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om behovet av att öka socialtjänstens kontakt med personer som misstänkts eller dömts för rattfylleri. Motionärerna framhåller Skelleftemodellen som exempel. Denna innebär att en person med positivt utandningsprov bl.a. erbjuds kontakt med socialtjänsten och beroendevården.

Gällande rätt

Enligt 3 kap. 1 § SoL hör det till socialnämndens uppgifter att bl.a. genom uppsökande verksamhet främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden. Vidare framgår det av kapitlets 4 § att socialnämnden i den uppsökande verksamheten ska upplysa om socialtjänsten och erbjuda grupper och enskilda sin hjälp.

Enligt 3 kap. 7 § SoL ska socialnämnden arbeta för att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel. Vidare ska socialnämnden genom information till myndigheter, grupper och enskilda och genom uppsökande verksamhet sprida kunskap om skadeverkningar av missbruk och om de hjälpmöjligheter som finns.

Enligt 5 kap. 9 § SoL ska socialnämnden aktivt sörja för att den enskilda missbrukaren får den hjälp och vård som han eller hon behöver för att komma bort från missbruket. Nämnden ska i samförstånd med den enskilda planera vården och noga bevaka att planen fullföljs.

Regler om tvångsvård av missbrukare finns i LVM. I 2 § första stycket LVM anges följande:

Vård inom socialtjänsten ges en missbrukare i samförstånd med honom eller henne enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453). En missbrukare ska dock beredas vård oberoende av eget samtycke under de förutsättningar som anges i denna lag (tvångsvård).

I 4 § anges att tvångsvård ska beslutas om någon till följd av fortgående missbruk av t.ex. alkohol är i behov av att komma ifrån sitt missbruk, vårdbehovet inte kan tillgodoses enligt SoL eller på något annat sätt och han eller hon till följd av missbruket utsätter sin fysiska eller psykiska hälsa för allvarlig fara, löper en uppenbar risk att förstöra sitt liv eller kan befaras komma att allvarligt skada sig själv eller någon närstående.

Bakgrund och tidigare behandling samt pågående arbete

Antidrogarbete

Statens folkhälsoinstitut (FHI) lämnade i september 2009 rapporten Det drogförebyggande arbetet i Sverige 2008. Rapporten är en inventering av kommunernas metoder och verksamheter som direkt eller indirekt förebygger konsumtion av alkohol, narkotika och tobak samt förebygger skador relaterade till droger. Av rapporten kan utläsas att organisationen av det förebyggande arbetet förbättrades och att aktiviteten ökade både lokalt och regionalt.

Genom LUMA-projektet arbetar FHI sedan 2009 vidare med utvecklingen i 26 kommuner i 5 län för att begränsa tillgängligheten till droger, utveckla föräldrastödet och bilda opinion.

Stöd och hjälp till gravida missbrukare

Utskottet behandlade motioner om tvångsvård av gravida missbrukare senast i 2008/09:SoU16 Socialtjänst. Utskottet noterade det pågående arbetet i Regeringskansliet med att bereda frågan om möjligheten till tvångsvård av gravida och uttalade att motionerna på det viset fick anses tillgodosedda varför de avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (prot. 2008/09:91).

Inom Regeringskansliet har det pågående arbetet hittills resulterat i en promemoria, Insatser för en alkohol- och narkotikafri graviditet (Ds 2009:19). I promemorian görs bl.a. bedömningen att åtgärder bör vidtas, inom ramen för kommuners och landstings nuvarande ansvar, för att kunna erbjuda gravida kvinnor med missbruksproblem och gravida kvinnor med s.k. förhöjd risk den vård de behöver tillräckligt tidigt för att uppnå en alkohol- och drogfri graviditet. I promemorian lämnas även förslag om att LVM ändras så att en gravid kvinna ska kunna vårdas med tvång om hon på grund av fortgående missbruk av alkohol eller narkotika utsätter sitt ofödda barn för en påtaglig risk att födas med en skada orsakad av missbruket. Promemorian har varit föremål för remiss och bereds i Regeringskansliet.

Substitutionsbehandling

Regeringen har gett Socialstyrelsen och länsstyrelserna ett uppdrag, och avsatt pengar för, att under 2008–2010 gemensamt genomföra en fördjupad tillsyn av missbruks- och beroendevården i hela landet. Uppdraget innebär bl.a. att alla HVB-hem och behandlingshem för missbruksvård ska granskas liksom ett brett urval av enskilda och offentliga verksamheter som erbjuder öppenvård, vård och behandling för missbruk eller beroende.

Som en del i regeringens strategi från april 2008 för utveckling av missbruks- och beroendevården, Rätt insats från rätt vårdgivare vid rätt tidpunkt, har Socialstyrelsen på regeringens uppdrag sett över sina föreskrifter för läkemedelsassisterad behandling. De reviderade föreskrifterna väntas komma den 1 mars 2010.

Rattfylleridömda

På flera orter finns ett samarbete mellan bl.a. polis, sjukvård och socialtjänst. Skellefteå var först med att pröva detta. Syftet är att skapa snabba rutiner för att erbjuda förare som är påverkade av alkohol eller andra droger ett samtal med socialtjänsten eller beroendevården inom 24 timmar. Projektet har utvärderats under 2009 och utvärderingen har presenterats i en rapport (VTI 637). Av rapporten framgår att den s.k. Skelleftemodellen, numera kallad Samverkan mot alkohol och droger i trafiken (Smadit), fungerar bra i arbetet mot rattfylleri, men att det finns utrymme för förbättringar. Härefter har Rikspolisstyrelsen genom en skrivelse till Justitiedepartementet lämnat förslag till ändringar i polislagen om lättnader i sekretess mellan polis och socialtjänst för att möjliggöra direktrapportering mellan polis och socialtjänst utan den enskildes medgivande. Förslaget bereds i Missbruksutredningen (S 2008:04) som ska redovisas den 15 november 2010.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det inom ramen för Statens folkhälsoinstituts verksamhet pågår arbete för att bl.a. begränsa tillgängligheten till droger, utveckla föräldrastödet och bilda opinion. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motion Ju427 (s) yrkande 3 varför den avstyrks.

När det gäller frågan om stöd och hjälp till gravida missbrukare har utskottet noterat promemorian Insatser för en alkohol- och narkotikafri graviditet (Ds 2009:19). Promemorian har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet. Riksdagen bör inte ta något initiativ och motionerna So275 (s), So276 (s) yrkande 1, So314 (fp), So337 (kd), So346 (fp), So451 (fp) yrkandena 1–3 och So668 (kd, c, m) avstyrks.

Utskottet har noterat regeringens uppdrag till Socialstyrelsen och länsstyrelserna samt de reviderade föreskrifter om läkemedelsassisterad behandling som väntas från Socialstyrelsen. Motion So305 (s) avstyrks.

Utskottet kan konstatera att den fråga som berörs i motion T285 (kd) för närvarande bereds i Missbruksutredningen (S 2008:04), vilken ska redovisas den 15 november 2010. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motion T285 (kd) avstyrks.

Socialtjänst – förenklad behandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (s, m, c, fp, kd, v, mp) som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 2 (s), 3 (v) och 4 (mp).

De 44 motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlat tidigare under valperioden. Detta har gjorts i betänkandena 2006/07:SoU7 Socialtjänstfrågor, 2007/08:SoU11 Folkhälsopolitik, 2008/09:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m., 2008/09:SoU12 Alkoholfrågor, 2008/09:SoU13 Hälso- och sjukvårdsfrågor, 2008/09:SoU14 Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer och 2008/09:SoU16 Socialtjänstfrågor. Riksdagen avslög motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag.

Utskottet ser inte någon anledning att nu göra en annan bedömning.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Vistelsebegreppet, punkt 1 (s, v, mp)

av Christer Engelhardt (s), Marina Pettersson (s), Lennart Axelsson (s), Thomas Nihlén (mp), Per Svedberg (s), Ann Arleklo (s), Eva Olofsson (v) och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Sk400 av Anders Åkesson (c) yrkande 2,

2009/10:So205 av Jan Ertsborn (fp),

2009/10:So244 av Rosita Runegrund (kd),

2009/10:So280 av Jan-Olof Larsson och Hans Hoff (båda s) och

2009/10:So420 av Eva Bengtson Skogsberg (m).

Ställningstagande

I dag gäller regeln att det är den kommun som en brukare vistas i som har ansvaret för att erbjuda hemtjänst för den enskilde, även om denne har en annan hemkommun. Detta gäller också utan att den enskilde behöver göra någon anmälan i förväg. Eftersom det blir allt vanligare att människor långa perioder under året vistas i sina fritidshus, framför allt efter pensioneringen, har kravet om att erbjuda hemtjänst ökat i kommuner med hög andel sommarboende. Detta är ett problem som behöver åtgärdas och det är viktigt att notera att en lösning inte får innebära någon inskränkning av den enskildes rätt att fritt vistas i olika kommuner. Full frihet bör råda för den enskilde, men med ett betalningsansvar för hemkommunen. Vi anser därför att socialtjänstlagen bör ändras så att kommuner, som utför hemtjänstinsatser för personer som är hemmahörande i en annan kommun, ska kunna få ersättning från hemkommunen. Regeringen bör snarast återkomma med ett förslag.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Hemlöshet, punkt 2 (s, v, mp)

av Christer Engelhardt (s), Marina Pettersson (s), Lennart Axelsson (s), Thomas Nihlén (mp), Per Svedberg (s), Ann Arleklo (s), Eva Olofsson (v) och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att barnfamiljer inte ska kunna vräkas. Så snart Kronofogdemyndigheten får veta att en vräkning av en familj kan komma att bli aktuell bör den meddela socialnämnden detta. Socialnämnden ska då vara skyldig att snabbt ta fram en handläggare så att den hinner handla för barnets bästa innan vräkningen verkställs. Riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att snarast återkomma med förslag till ändringar i SoL i fråga om obligatoriska åtgärder när vräkning eller bostadslöshet av andra orsaker hotar barnfamiljer.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Den sociala barn- och ungdomsvården, punkt 3 (s, v, mp)

av Christer Engelhardt (s), Marina Pettersson (s), Lennart Axelsson (s), Thomas Nihlén (mp), Per Svedberg (s), Ann Arleklo (s), Eva Olofsson (v) och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:So619 av Ylva Johansson m.fl. (s) yrkande 22 och bifaller delvis motionerna 2009/10:So211 av Helena Bouveng (m) och 2009/10:So522 av Agneta Berliner och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp) yrkandena 1–4, 6, 8 och 9.

Ställningstagande

Samhället ska prioritera barn och ungdomar som behöver stöd och hjälp även i tider av ekonomisk kris, och vi har ett gemensamt ansvar för våra barn. De insatser som samhället erbjuder måste hålla hög kvalitet och vara

likvärdiga över landet. Det har över tiden redovisats brister i handläggningen, ansvarstagandet och skyddet för barnen, skillnader mellan kommuner, bristande delaktighet och tillämpning av barnperspektivet samt kompetensbrister i socialtjänsten. En granskning från Socialstyrelsen och länsstyrelserna visar därtill att HVB-hemmen bl.a. måste förbättra barnens möjligheter att bli hörda och delaktiga utifrån ålder och mognad när det gäller hur behandlingen planeras och genomförs. Vidare måste HVB-hemmen förbättra säkerheten genom att ta fram rutiner när det gäller att förebygga och förhindra att barnen under placeringen utsätts för sexuella övergrepp eller själva begår sådana. När det gäller psykiatrisk vård för ungdomar som är placerade i särskilda ungdomshem har huvudmännens ansvarsgränser under senare år ställts på sin spets. Det är oklart vilket ansvar landstinget har och i praktiken också den specialiserade psykiatrin.

Vi anser att regeringen skyndsamt bör lägga fram förslag till riksdagen för att åtgärda dessa brister. Barnskyddsutredningen (SOU 2009:68) föreslog i juli 2009 en sammanhållen lag om stöd och skydd för barn och unga. Bland annat föreslås skärpta krav på barnavårdsutredningar, tillsyn av barn som placeras utanför det egna hemmet samt fastställda kompetenskrav för socialsekreterare i barn- och ungdomsvården.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Privata HVB-hem, punkt 5 (v)

av Eva Olofsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:So512 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 9.

Ställningstagande

I en rapport från Socialstyrelsen beskrivs ett antal områden i behov av förbättring när det gäller HVB-hem (Hem för vård eller boende för barn och unga – Slutrapport från en nationell tillsyn 2006–2008). Detta gäller såväl för offentligt som privat drivna HVB-hem. Sedan mitten av 1980-talet har utvecklingen gått mot en ökad andel av privat drivna HVB-hem. Ett undantag utgörs dock av Västra Götalands kommuner som samlat alla HVB-hem i ett aktiebolag som bedrivs på samhällsnyttig grund utan vinstsyfte. Jag anser att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att göra en översyn av utvecklingen mot en allt större andel privat drivna HVB-hem och konsekvenserna av detta. Jag anser att det också behövs offentligt drivna HVB-hem för att garantera en bra utveckling av kvaliteten inom detta viktiga område.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

5. Tvångsvård – avskiljning, punkt 7 (v)

av Eva Olofsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:So512 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 11.

Ställningstagande

Att man på Sis ungdomshem regelmässigt har låst in barn och ungdomar i isoleringsceller, s.k. avskiljning, har fått stor uppmärksamhet. Situationen för barnen på ungdomshemmen har lyfts fram bl.a. av FN:s barnrättskommitté i dess kritik av Sverige 2009. Möjligheten att med stöd av LVU i extrema situationer tvångsisolera ett barn är lätt att missbruka, och det är tveksamt om den möjligheten över huvudtaget bör finnas kvar. Sis lämnade i december 2009 en rapport om hur man använt avskiljning och om de brister som har funnits i dokumentationen. Jag anser att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att se över alternativa former för att hantera de situationer när avskiljning i dag används och att möjligheten till avskiljning på sikt bör avskaffas.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

6. Bortförda barn, punkt 11 (v)

av Eva Olofsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:So512 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 17.

Ställningstagande

Det förekommer att föräldrar till skolpliktiga barn skickar sitt barn till det gamla hemlandet, ibland också när barnet har omhändertagits enligt LVU. Barnen kan komma att skickas till ett land som föräldrarna och familjen lämnat på grund av krig, fattigdom och andra problem. Detta föräldrarnas handlande kan ha flera orsaker. Det kan t.ex. handla om att föräldrarna är besvikna över att socialtjänsten, skolan och de själva har misslyckats med barnets problem och att barnen har hamnat i kriminalitet. Det finns brister i kunskapen om vad som händer med dessa barn och ungdomar och om

hur de problem som uppstår kan undvikas. Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att särskilt uppmärksamma barn som förs bort till utlandet samt se över hur situationen kan förbättras.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

7. Förhindra sexualbrott mot barn, punkt 12 (v, mp)

av Thomas Nihlén (mp) och Eva Olofsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Ju424 av Jan Lindholm m.fl. (mp, c, fp, kd, v, m) yrkande 1 och avslår motion

2009/10:So361 av Billy Gustafsson (s).

Ställningstagande

När det gäller sexualbrott mot barn saknas i dag en samlad och systematiserad kunskap om förövare och deras problematik samt om behandling av förövare. När det gäller dem som kontakter barn över Internet i sexuella syften är kunskapen liten. Detsamma gäller förövare av kommersiella sexualbrott mot barn, som när svenskar utomlands förgriper sig på barn mot ersättning. Vi anser att det behövs en ökad kunskap för att rätt insatser ska kunna sättas in med syftet att förhindra sexualbrott mot barn.

Vad vi nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

8. Våld i nära relationer, punkt 15 (v)

av Eva Olofsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Ju265 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkandena 16 och 22, bifaller delvis motion

2009/10:Ju381 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) yrkande 11 och avslår motionerna

2009/10:Ju391 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkande 3,

2009/10:So282 av Staffan Danielsson och Annika Qarlsson (båda c) och

2009/10:So285 av Renée Jeryd och Christina Oskarsson (båda s).

Ställningstagande

För att kunna avgöra om genomförda åtgärder och insatser för att stoppa mäns våld mot kvinnor fått avsedd effekt bör undersökningar genomföras kontinuerligt. Därför bör Socialstyrelsen eller annan lämplig myndighet få i uppdrag att kontinuerligt genomföra frågeundersökningar om förekomsten av mäns våld mot kvinnor. Jag anser också att fler åtgärder bör sättas in för att bekämpa det hedersrelaterade våldet. Socialstyrelsen eller Länsstyrelsen i Östergötlands län bör därför få i uppdrag att ta fram ett utbildningsprogram om hedersrelaterat våld och förtryck för att höja kompetensen inom landets socialtjänstförvaltningar.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

9. Våld i nära relationer, punkt 15 (mp)

av Thomas Nihlén (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Ju381 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) yrkande 11, bifaller delvis motion

2009/10:Ju265 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 22 och avslår motionerna

2009/10:Ju265 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 16,

2009/10:Ju391 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkande 3,

2009/10:So282 av Staffan Danielsson och Annika Carlsson (båda c) och

2009/10:So285 av Renée Jeryd och Christina Oskarsson (båda s).

Ställningstagande

Arbetet mot våld som sker i hederns namn måste åtföljas av skärpt kunskap hos myndigheter om maktförhållanden i fråga om etnicitet, kultur och kön. Det krävs särskilda insatser riktade till myndigheter för att de ska kunna ge adekvat stöd till kvinnor med utländsk härkomst som söker stöd när de har utsatts för våld. Det krävs även ökat stöd för förebyggande insatser, skyddade boenden, tolkar samt informationsinsatser för myndigheter och ansvariga. I detta arbete är det viktigt att personer med utländsk härkomst, som har kunskaper i ämnet, får ledande positioner i arbetet. Det krävs alltså särskilda insatser till myndigheter för att de ska kunna ge adekvat stöd till kvinnor med bristande kunskap i svenska och bristande socialt nätverk samt kvinnor med psykiska och fysiska funktionshinder som blivit utsatta för mäns våld.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

10. Antidrogarbete, punkt 16 (s)

av Christer Engelhardt (s), Marina Pettersson (s), Lennart Axelsson (s), Per Svedberg (s), Ann Arleklo (s) och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju427 av Thomas Bodström m.fl. (s) yrkande 3.

Ställningstagande

En viktig del i arbetet för att minska ungdomars drickande är föräldrarnas attityder. Det finns i dag flera vetenskapligt utvärderade föräldrastödsprogram. Ett sådant är Örebro Preventionsprogram (ÖPP), som syftar till att påverka föräldrars förhållningssätt till ungdomars drickande och hur man som förälder kan agera för att förhindra t.ex. tidig alkoholdebut och berusningsdrickande hos ungdomar. Vetenskapligt utvärderade föräldrastödsprogram bör spridas och införas i alla Sveriges kommuner.

Vad vi nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Vanvård i den sociala barnvården, punkt 9 (v)

Eva Olofsson (v) anför:

Den pågående Vanvårdsutredningen gör ett viktigt arbete för att dokumentera den vanvård av barn som förekom under 1900-talet i fosterhem, barnhem och på institutioner. Eftersom ett stort antal människor ska intervjuas har utredningen dragit ut på tiden, och den särskilde utredaren har vid två tillfällen, senast i januari 2010, getts förlängd utredningstid. Regeringen har därefter gett ytterligare en särskild utredare i uppdrag att, medan Vanvårdsutredningen fortfarande pågår, göra en utredning om en upprättelseprocess för enskilda som utsatts för övergrepp och vanvård i den sociala barn- och ungdomsvården. Den sistnämnda utredaren ska lämna förslag till hur en upprättelseprocess kan utformas för personer som utsatts för övergrepp och vanvård i den sociala barn- och ungdomsvården under tiden 1920–1980. Detta är i linje med vad Vänsterpartiet tidigare motionerat om. I avvaktan på den särskilda utredarens förslag avstår jag från att reservera mig men kommer att följa frågan.

2. Socialtjänst – förenklad behandling, punkt 20 (s)

Christer Engelhardt (s), Marina Pettersson (s), Lennart Axelsson (s), Per Svedberg (s), Ann Arleklo (s) och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsyrkanden som tagits upp i bilaga 2. Vi vill hänvisa till tidigare ställningstaganden av företrädarna för Socialdemokraterna i motsvarande frågor i betänkandena 2006/07:SoU7 Socialtjänstfrågor, 2008/09:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m., 2008/09:SoU12 Alkoholfrågor och 2008/09:SoU16 Socialtjänstfrågor. Vi vidhåller de synpunkter som framförts i det sammanhanget med avstår från att i förekommande fall på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

3. Socialtjänst – förenklad behandling, punkt 20 (v)

Eva Olofsson (v) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsyrkanden som tagits upp i bilaga 2. Jag vill hänvisa till tidigare ställningstaganden av företrädarna för Vänsterpartiet i motsvarande frågor i betänkandena 2007/08:SoU11 Folkhälsopolitik, 2008/09:SoU12 Alkoholfrågor, 2008/09:SoU14 Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer och 2008/09:SoU16 Socialtjänstfrågor. Jag vidhåller

ler de synpunkter som framförts i det sammanhanget med avstår från att i förekommande fall på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

4. Socialtjänst – förenklad behandling, punkt 20 (mp)

Thomas Nihlén (mp) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsyrkanden som tagits upp i bilaga 2. Jag vill hänvisa till tidigare ställningstaganden av företrädarna för Miljöpartiet i motsvarande frågor i betänkandena 2008/09:SoU12 Alkoholfrågor, 2008/09:SoU14 Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer och 2008/09:SoU16 Socialtjänstfrågor. Jag vidhåller de synpunkter som framförts i det sammanhanget med avstår från att i förekommande fall på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Sk400 av Anders Åkesson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av ersättningen för primärkommunal omsorg.

2009/10:Ju206 av Magdalena Andersson (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en rätt för socialtjänsten att inleda utredningar utan att informera föräldrarna.

2009/10:Ju211 av Mikael Cederbratt och Maria Plass (båda m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av gällande lagstiftning i syfte att hjälpa och stödja dem som i dag befinner sig i äktenskap som faller in under kategorierna barnäktenskap eller tvångsäktenskap.

2009/10:Ju265 av Eva Olofsson m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsens verksamhetsuppföljning, återrapporteringskrav och tillsynsansvar över kommunernas arbete mot mäns våld mot kvinnor bör skärpas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild tillsynsfunktion på Socialstyrelsen över kommunernas arbete mot mäns våld mot kvinnor.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att göra en samlad översyn av kommunernas möjligheter att erbjuda boenden till personer som utsatts för våld i nära relationer samt lägga fram förslag till lämpliga åtgärder.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen eller annan lämplig myndighet i uppdrag att kontinuerligt genomföra frågeundersökningar om förekomsten av mäns våld mot kvinnor.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska finnas enheter specialiserade på mäns våld och samkönat partnervåld inom samtliga berörda myndigheter med särskilt avsatta medel, särskilda policydokument, hand-

- lingsplaner och arbetsrutiner på samtliga berörda myndigheter. och att dessa enheter ska ha specifik kompetens om hedersrelaterat våld och om invandrade kvinnors särskilda erfarenheter i övrigt.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag till Socialstyrelsen eller Länsstyrelsen i Östergötlands län att ta fram ett utbildningsprogram om hedersrelaterat våld och förtryck för att höja kompetensen vid landets socialtjänstförvaltningar.
  23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge i uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld.
  24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag till Länsstyrelsen i Östergötlands län att utreda hur samhällets stöd till personer som har brutit med sina familjer på grund av hedersrelaterat våld och förtryck kan förbättras och hur redan befintliga verksamheter kan förstärkas.
  25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återkomma med förslag om skyddat boende för personer som utsatts för eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.
  26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utforma ett förtydligt uppdrag till Länsstyrelsen i Östergötlands län om särskilda medel till ungas egen organisering kring frågor om hedersrelaterat våld och mäns våld i övrigt.
  34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att missbrukande kvinnor som utsatts för mäns våld ska erbjudas behandling i könsseparerade grupper.
  35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur våldsutsatta kvinnor som lever gömda utan uppehållstillstånd ska få nödvändigt stöd och skydd mot mäns våld.

2009/10:Ju369 av Elina Linna m.fl. (v, m, c, kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av en nationell hjälptelefon.

2009/10:Ju381 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den nya formuleringen i 5 kap. 11 § socialtjänstlagen bör skärpas till ett absolut ansvar för kommunerna i fråga om kvinnor som är utsatta för våld.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsen även bör få ett särskilt uppdrag att ge kommunerna råd och anvisningar när det gäller våld i samkönade relationer.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det krävs särskilda insatser till myndigheter för att de ska kunna ge adekvat stöd till kvinnor med bristande kunskap i svenska och bristande socialt nätverk samt kvinnor med psykiska och fysiska funktionshinder som söker stöd för utsatthet för mäns våld.

2009/10:Ju391 av Désirée Pethrus Engström (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att missbrukande kvinnors våldutsatthet bör uppmärksammas inom kommuner.

2009/10:Ju424 av Jan Lindholm m.fl. (mp, c, fp, kd, v, m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av ökad kunskap för att förhindra sexualbrott mot barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erbjuda behandling som riktar sig till potentiella förövare av sexualbrott mot barn.

2009/10:Ju427 av Thomas Bodström m.fl. (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för samverkan och antidrogarbete.

2009/10:C276 av Egon Frid m.fl. (v):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att ta reda på hur många barn som växer upp med föräldrar som är föremål för utmätning och föreslå åtgärder för att förbättra livssituationen för dessa barn.

2009/10:C377 av Amineh Kakabaveh (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ungdomar vid misstanke om tvångsåktenskap ska omhändertas enligt LVU.

2009/10:C378 av LiseLotte Olsson m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur socialtjänstens utredningar i mål om vårdnad, boende och umgänge ska kunna kvalitetssäkras.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur tillsynen över socialtjänstens hantering av ärenden om vårdnad, boende och umgänge kan förbättras.

2009/10:C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i socialtjänstlagen vad avser obligatoriska åtgärder när vräkning eller bostadslöshet av andra orsaker hotar barnfamiljer.

2009/10:Sf289 av Désirée Pethrus Engström (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett hälsointyg för att skydda unga flickor mot könsstymning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyddat boende ska erbjudas alla kvinnor som söker hjälp för hedersrelaterat våld.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödprogram ska utarbetas för kvinnor som faller offer för hedersrelaterat våld.

2009/10:So205 av Jan Ertsborn (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hemkommunen ska betala hemtjänsten för sommargäster som vistas i andra kommuner.

2009/10:So208 av Mats Gerdau och Helena Bouveng (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur socialtjänstens insatser för ungdomar på glid ska kunna kompletteras med övervakat utgångsförbud.

2009/10:So210 av Helena Bouveng och Mats Gerdau (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av stödboenden för ungdomar.

2009/10:So211 av Helena Bouveng (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att familjehem bör kvalitetssäkras.

2009/10:So215 av Rosita Runegrund (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ändring i regelverket så att anhörigstöd skrivs på den som vårdar.

2009/10:So231 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsvillkor och trygghetssystem för familjehem.

2009/10:So244 av Rosita Runegrund (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vistelsebegreppet i hemtjänsten.

2009/10:So247 av Désirée Pethrus Engström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppvärdera socialtjänstens arbete så att den kan hjälpa barn i våldsamma hemmiljöer och starta stödverksamheter i kommunerna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla kommuner ska erbjuda särskilda stödgrupper för barn till missbrukare.

2009/10:So258 av Maria Lundqvist-Brömster och Solveig Hellquist (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa legitimation för socionomer.

2009/10:So272 av Marie Nordén och Berit Andnor (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn för att tillförsäkra alla barn goda levnadsvillkor och en trygg uppväxtmiljö.

2009/10:So275 av Agneta Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd och hjälp till gravida missbrukare.

2009/10:So276 av Agneta Lundberg (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av aktiva insatser för att medvetandegöra gravida kvinnor om alkoholens skadeverkningar och därigenom minska antalet alkoholskadade barn.

2009/10:So280 av Jan-Olof Larsson och Hans Hoff (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ändring av socialtjänstlagen som möjliggör för kommuner som utför hemtjänstinsatser för personer som är hemmahörande i annan kommun att få ersättning från hemkommunen.

2009/10:So282 av Staffan Danielsson och Annika Qarlssoon (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att socialtjänsten åläggs att bistå misshandlade kvinnor som inte vågar hämta sina tillhörigheter i det tidigare hemmet.

2009/10:So285 av Renée Jeryd och Christina Oskarsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till våldsutsatta kvinnor.

2009/10:So289 av Elisabeth Svantesson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förändra socialtjänstlagen så att socialtjänsten efter en särskild prövning ges möjlighet att inleda utredningar om hedersrelaterat förtryck utan att föräldrarna kontaktas.

2009/10:So297 av Mats Pertoft m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kunskap och forskning kring missbrukande kvinnors situation.

2009/10:So305 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regler för substitutionsbehandling.

2009/10:So312 av Elina Linna m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att det i hela landet ska skapas en större mångfald av behandlingsformer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att planeringen av missbruksvården bör ske med större inslag av brukarmedverkan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör införas könsseparat avgiftning och behandling för missbrukande kvinnor.

2009/10:So314 av Solveig Hellquist (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en kartläggning av antalet barn som föds med alkoholskador.

2009/10:So319 av Rosita Runegrund och Eva Johnsson (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka familjerådgivningen genom att införa en familjerådgivningspeng och se över ett system med en gratischeck till familjerådgivning.

2009/10:So337 av Mikael Oscarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt kunskapscentrum för alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador.

2009/10:So339 av Chatrine Pålsson Ahlgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda prioriteringarna i den kommunala sektorn, i likhet med den prioriteringsutredning (SOU 1995:5) som gjordes utifrån landstingens arbete.

2009/10:So346 av Solveig Hellquist (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett nationellt kunskapscentrum för barn med alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador bör skapas.

2009/10:So361 av Billy Gustafsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en handlingsplan mot sexuella övergrepp mot barn.

2009/10:So363 av Kjell Eldensjö (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur allmänna äktenskaps- och relationsutbildningar kan förverkligas.

2009/10:So384 av Eva-Lena Jansson och Matilda Ernkrans (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om verksamhet som ger stöd till våldsutsatta kvinnor och barn.

2009/10:So407 av Margareta Pålsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning av Sis-personal.

2009/10:So418 av Eva Flyborg (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anmälningsplikt inom vården gällande våldsutsatta kvinnor.

2009/10:So420 av Eva Bengtson Skogsberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vistelsebegreppet ska förändras så att kommuner som har kostnader för stöd och service även ska få ersättning för detta.

2009/10:So424 av Solveig Zander och Maria Kornevik Jakobsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en statligt finansierad verksamhet bildas där operativ verksamhet, forskning och utveckling och olika samhällsaktörer samlas under ett namn, Hedershuset.

2009/10:So451 av Solveig Hellquist m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utifrån ett barnperspektiv verka för att kvinnor avstår från alkohol och droger under graviditeten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gravida kvinnor som använder alkohol eller droger i sådan omfattning att det föreligger stor risk att barnet skadas av missbruket ska kunna omhändertas för tvångsvård i de fall kvinnan motsätter sig vård på frivillig basis.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en fjärde specialindikation i lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) bör införas som skydd för det ofödda barnet.

2009/10:So452 av Solveig Hellquist m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en lägsta åldersgräns för socialsekreterare som handlägger barnärenden inom socialtjänsten.

2009/10:So496 av Irene Oskarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den ideella sektorns arbete när det gäller barn och ungdomar som farit illa under fosterhems- och familjehemsplaceringar.

2009/10:So507 av Matilda Ernkrans m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en bred satsning på jämställda föräldrassamtal i föräldrautbildningen.

2009/10:So510 av Agneta Lundberg m.fl. (s, mp, v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barn och alkohol.

2009/10:So512 av Eva Olofsson m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en utredning ska tillsättas för att analysera barnfattigdomens orsaker och lämna förslag till en handlingsplan med målet att ingen flicka eller pojke ska växa upp i ekonomisk utsatthet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av utvecklingen mot en allt större andel privat drivna HVB-hem och konsekvenserna av detta.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över alternativa former för att hantera de situationer när avskiljning enligt LVU i dag används och att möjligheten till avskiljning på sikt bör avskaffas.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tilläggsdirektiv till Utredningen om vanvård i den sociala barnvården.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsen ges i uppdrag att särskilt uppmärksamma barn som förs bort till utlandet.

2009/10:So522 av Agneta Berliner och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att på nationell nivå fastställa obligatoriska, systematiska rutiner för att fånga upp varje placerat barns eventuella behov av stöd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa auktorisation för att driva hem för vård och boende (HVB).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en nationell satsning på utvärdering och metodutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka barnets rätt att komma till tals.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sis bör ta fram en handlingsplan för stöd till placerade ungdomar i frågor som rör sexualitet, graviditet och föräldraskap.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla placerade barn bör ges rätt till en "egen" socialsekreterare.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att trygghetssystemen behöver anpassas efter familjehemsföräldrars särskilda situation.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppföljning av kvalitet i familjehem i annan kommun.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt eftervård.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vårdnadsöverflyttningar och adoption.

2009/10:So524 av Agneta Berliner m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge de medmänniskor som drabbats av samhällets bristande tillsyn i den sociala barnavården upprättelse genom en ursäkt från staten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör ta fram en kompensationsmodell för de drabbade.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av gemensam kunskapsupbyggnad och specifika åtgärder för att förebygga dagens och framtida brister.

2009/10:So554 av Lars Lilja (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att utarbeta riktlinjer för vård av personer som missbrukar dopningspreparat samt att den typen av missbrukarvård tillförs tillräckliga resurser.

2009/10:So618 av Carina Ohlsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade insatser för att bekämpa ungdomars utsatthet.

2009/10:So619 av Ylva Johansson m.fl. (s):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den sociala barn- och ungdomsvården.

2009/10:So668 av Mikael Oscarsson m.fl. (kd, c, m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tvångsvård för gravida missbrukare.

2009/10:T285 av Lars-Axel Nordell och Mikael Oscarsson (båda kd):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att öka socialtjänstens kontakt med personer som misstänkts för eller dömts för rattfylleri.

2009/10:MJ337 av Solveig Hellquist och Birgitta Ohlsson (båda fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma konsekvenserna för kvinnor och barn när djur far illa i misshandelsrelationer.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 20

Motion	Motionärer	Yrkanden
20. Socialtjänst – förenklad behandling		
2009/10:Ju206	Magdalena Andersson (m)	2
2009/10:Ju265	Eva Olofsson m.fl. (v)	3, 4, 7, 21, 23–26, 34 och 35
2009/10:Ju369	Elina Linna m.fl. (v, m, c, kd)	3
2009/10:Ju381	Esabelle Dingizian m.fl. (mp)	9 och 10
2009/10:Ju424	Jan Lindholm m.fl. (mp, c, fp, kd, v, m)	2
2009/10:C276	Egon Frid m.fl. (v)	20
2009/10:C377	Amineh Kakabaveh (v)	2
2009/10:C378	LiseLotte Olsson m.fl. (v)	2 och 3
2009/10:Sf289	Désirée Pethrus Engström (kd)	2, 4 och 5
2009/10:So208	Mats Gerdau och Helena Bouveng (båda m)	
2009/10:So210	Helena Bouveng och Mats Gerdau (båda m)	
2009/10:So247	Désirée Pethrus Engström (kd)	1 och 3
2009/10:So258	Maria Lundqvist-Brömster och Solveig Hellquist (båda fp)	
2009/10:So272	Marie Nordén och Berit Andnor (båda s)	
2009/10:So289	Elisabeth Svantesson (m)	
2009/10:So297	Mats Pertoft m.fl. (mp)	
2009/10:So312	Elina Linna m.fl. (v)	5–7
2009/10:So339	Chatrine Pålsson Ahlgren (kd)	
2009/10:So384	Eva-Lena Jansson och Matilda Ernrans (båda s)	
2009/10:So418	Eva Flyborg (fp)	
2009/10:So424	Solveig Zander och Maria Kornevik Jakobsson (båda c)	
2009/10:So452	Solveig Hellquist m.fl. (fp)	
2009/10:So507	Matilda Ernrans m.fl. (s)	
2009/10:So510	Agneta Lundberg m.fl. (s, mp, v)	2
2009/10:So512	Eva Olofsson m.fl. (v)	3
2009/10:So522	Agneta Berliner och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp)	10
2009/10:So554	Lars Lilja (s)	3
2009/10:MJ337	Solveig Hellquist och Birgitta Ohlsson (båda fp)	2